

Fra en bibeloversætters værksted

Sidste gang så vi på det vanskelige vers i Matt 11,12. Når man skal fortolke og oversætte bibelvers, er det altid vigtigt at se, om der skulle være et parallelsted, der omtaler det samme. Måske kan sådanne parallelsteder kaste nyt lys over problemet. Der er to afsnit i Lukas, som er beslægtede med Mattæus 11. Lukas 7,24-35 er parallelt med Matt 11,7-19, men der er ikke noget vers her, som svarer til Matt 11,12. Det nærmeste parallelvers til Mat 11,12 finder vi i Luk 16,16, så lad os kigge lidt på det.

AO 1907 – Loven og Profeterne vare indtil Johannes; fra den Tid forkyndes Evangeliet om Guds Rige, og enhver trænger derind med vold.

AO 1948 – Loven og profeterne havde deres tid, til Johannes kom; fra den tid forkyndes evangeliet om Guds rige, og alle og enhver søger at storme ind i det.

AO 1992 - Loven og profeterne havde deres tid indtil Johannes. Siden da forkyndes Guds rige, og alle og enhver trænger ind i det.

Seidelin – Loven og Profeterne havde gyldighed indtil Johannes; fra da af forkyndes budskabet om Guds Rige, og enhver trænger ind i det med vold.

BOGEN – Loven og profeterne havde deres tid indtil Johannes. Siden da forkyndes Guds rige, og alle og enhver trænger ind i det.

DNA – Indtil Johannes Døberen kom, havde I kun Loven og profeterne at rette jer efter. Nu bliver det proklameret, at Guds kongerige bliver til virkelighed, og alle forsøger at kæmpe sig vej ind i det.

Før vi kigger på de enkelte ord, vil det være godt at se på sammenhængen. I 16,14 hører vi om farisæerne, der gjorde nar af Jesus. Derfor irettesætter Jesus farisæerne, og vers 16 indgår som en del af denne irettesættelse.

Punkt 1: Alle oversættelser er enige om, at Johannes blev skelsættende. Loven og Profeterne hørte en tid til, som nu er forbi. En ny tid er begyndt, hvor det glædelige budskab om Guds Rige forkyndes. DNA har tilføjet en del, som hverken er nødvendigt eller korrekt. Hvorfor er ordet ”evangelium” fjernet fra de sidste tre oversættelser? Ordet er et direkte låneord fra græsk, og den græske tekst siger ordret oversat: ”Guds Rige bliver ”evangeliseret”.” Det kan man ikke sige på dansk, så de to første har foretaget en grammatisk omrokering og tilføjet ordet ”forkynde” for at gøre det til mere korrekt dansk: ”evangeliet om Guds rige forkyndes”. Det er korrekt at indføre ordet ”forkynde”, idet ”evangelisere” netop betyder ”forkynde evangeliet.” Da ”forkynde” er et bibelsk eller i det mindste religiøst ord, har DNA valgt ”proklamere”. Nu ved mange sikkert, at ”evangelium” egentlig betyder ”godt/glædeligt budskab”, og den del af ordet, som betyder ”godt” mangler vi faktisk i alle oversættelserne. Det er et tab i forhold til den oprindelige mening.

Punkt 2: Den sidste sætning i verset har det samme græske ord, som vi mødte i Matt 11,12, og som vi der fik oversat med ”voldsomt angrebet”. Der er en grammatisk forskel på græsk, idet ordet her i Lukas forekommer i en aktiv betydning, hvor det i Mattæus var passivt. Lukas siger altså, at ”alle angriber Guds rige med voldsomhed”. Oversættelsen ”trænge ind i” eller ”kæmpe sig vej ind i” er en misforståelse, som bygger på en alt for firkantet fortolkning af det græske forholdsord ”eis”, der betyder ”i retning mod/hen imod/op til” eller ”ind i”. En ordret oversættelse fra græsk kunne være: ”alle gør (voldsom/voldelig) modstand imod det”, hvor ordet ”det” er hunkøn og viser tilbage til ”riget”, der er et hunkønsord på græsk.

Punkt 3: Nogle oversættelser siger ”enhver”, mens andre siger ”alle og enhver”. Problemet her er ikke så meget det græske ord ”pas” som rigtignok betyder ”alle/alt” eller ”enhver”. Problemet ligger i det, man kalder hyperblen, eller overdrivelsen. Ordet ”alle” skal ofte i Ny Testamente ikke forstås bogstaveligt, men som et retorisk udtryk for ”mange/de

fleste/et stort flertal". Det kan der gives mange eksempler på, men lad mig blot nævne nogle stykker: "Og hele Judæa og *alle* Jerusalems indbyggere drog ud til ham" (Mark 1,5), "*alle* mente, at Johannes virkelig var en profet" (Mark 11,32), "I skal hades af *alle* på grund af mit navn" (Mark 13,13), "*Alle* toldere og syndere holdt sig nær til Jesus" (Luk 15,1), "Tidligt om morgenen kom *hele* folket til ham på tempelpladsen for at høre ham" (Luk 21,38). "Rabbi, han, som var hos dig på den anden side af Jordan, han, som du har vidnet om, han døber nu selv, og *alle* kommer til ham" (Joh 3,26).

Hvordan kan vi nu oversætte verset så den oprindelige mening kommer klart frem?

BpH: Toraen og de profetiske bøger havde deres tid, indtil Johannes Døberen kom. Men med Johannes begyndte budskabet om Guds rige at blive forkyndt, og alle kæmper imod det!

Her er der to fodnoter. Den ene forklarer, hvorfor "loven" oversættes med Toraen: "De fem Mosebøger, som indeholder den jødiske religiøse lov." Problemet med ordet "lov" er, at det normalt bruges i juridisk forstand, og man tænker på en bestemt lov. Teksten taler om de jødiske skrifter og er en kontrast til det nye evangelium om Guds rige, som begyndte med Johannes Døber's virke og blev uddybet af Jesus.

Den anden fodnote siger: "Eller: „Alle optræder voldeligt over for det.” Teksten kan fortolkes på flere måder, men bør ses i sammenhæng med Matt. 11,12.”

(Revideret november 2016)